

Falcon. in Miscell. decis. 40, num. 5. Idem dicendum de clausula — *veris exis-*
tentibus narratis — Rota cor. Molines decis. 809, n. 14. Ubi vero mixtus comperitur Executor nequit ad earundem Litterarum executionem procedere, nisi ex parte Provisi justificata ea omnia remaneant, quæ sunt pars gratiæ, quibus non justificatis, etiam nullo opponente declarare debet litte-

EXECUTOR TESTAMENTARIUS.

Vide verb. TESTAMENTUM, art. 3.

EXEMPTIO.

SUMMARIUM.

1. Quando concedatur Ecclesiastico exemptio a ju-

(1. Exemptio Ecclesiastici a jurisdictione sui Episcopi non conceditur a Sacra Congregatione, nisi evidenter probetur sævities contra se exercita, aut justus timor ne exercatur; et nec tunc, nisi prius audito Ordinario, ipsoque fraterne admonito ut mitius agat. Bened. XIV, de Synod. Diæces. libr. 13, c. 10, § 30.

(2. Tunc autem plerumque nihil fit aliud,

EXEMPTIO REGULARIUM.

Vide verb. REGULARES, art. 2.

EXEQUIÆ.

SUMMARIUM.

1. Testatoris voluntas exequias prohibentis non est attendenda. — 2. Non nisi in aliquo singulari casu et de Episcopi licentia leges Ritualis Rom. præter-

(1. Si testator jusserit sepulturæ mandari corpus suum sine precibus, et psalmis, et Missis; associatione Clericorum, candelis ardentibus etc., ejus voluntas non est attendenda ut decidit S. Rota coram Molines in Romana Funeralium, die 15 Junii 1699. Bened. XIV, Instit. Eccles. 36, § 22.

(2. Clemens XI mandavit in edicto legendo in ejus Bull. p. 317, ut in associatione funeris cujuscumque serventur leges Ritualis Rom. in tit. de Exequiis, § Constituto tempore. Fieri tamen potest, ut in aliquo singulari rerum articulo cadaver deferendum sit aliter quam præscribat Rituale, quod tamen fieri non debet absque Episcopi scientia, uti e. g. si deferendum sit cadaver in curru tecto,

EXERCITIA SPIRITUALIA.

SUMMARIUM.

1. Affertur Epistola Encyclica quoad Exercitia Spiritualia obeunda ab Ordinandis, et Monachandis. — 2. Affertur alia Epistola Encyclica, qua Clericis omnibus spiritualia Exercitia peragentibus per decem

Lettera della Sagra Congregazione sopra i Vescovi, e regolari d'ordine d'Innocenzo XI, per gli Esercizj spirituali da farsi dagli Ordinandi e Monacande diretta al Cardinal Arcivescovo di Milano, e similmente a tutti li Metropolitanì, da comunicarsi e

ras non esse exequendas. Rota cor. Burat. decis. 185, n. 3, et cor. Duno. Jun. dec. 193, n. 2, et seq. cor. Ratto decis. 205, n. 11 et 12. Quod pariter procedit etiamsi aliquis appareat, sed non sit legitimus contradictor. Rota cor. Penia. decis. 1274, n. 2, et 3, in recent. part. 15, decis. 331, n. 16, et 17, et cor. Ratto. decis. 205, num. 14.

risdictione sui Episcopi. — 2. In quo plerumque hæc exemptio sita sit.

nisi ut prohibeatur Ordinarius, ne procedat ad censuras, carcerationem etc. nisi prius obtenta a Congregatione, vel a Metropolitanò facultate. Immo si reus in fragranti crimine deprehendatur, tunc non intelligitur subtracta facultas Ordinario procedendi adversus delinquentem, ut ex decret. Sac. Congregationis, *ibid.*

mitti possunt in funeris associatione. — 3. Parochi funus associantes Ecclesias Regularium ingrediuntur cum Cruce et Stola. — 4. Corpora Sacerdotum, Diaconorum et Subdiaconorum Sacra sui Ordinis veste induta exponi debent.

quod sæpe alias prohibuit Sac. Congreg. apud Petram in *Constitut. Apostolic.* tom. 2, num. 20.

(3. Parochi associantes funus ad Ecclesiam Regularium arceri non debent ab ingressu Ecclesiæ illius cum Cruce et stola, ut ex Bulla Bened. XIII, incio. *Pretiosus*, art. 3, a num. 69.

(4. Cadavera Sacerdotum, Diaconorum, et Subdiaconorum exponi non possunt in Ecclesia alia induta veste, quam sacra sui Ordinis, ut ex Decreto Clementis XI, cit. Instit. 36, § 26. *Vid. CADAVER*, Addit. Casin. a n. 90, etc.

Alia ad rem, *vide verb. FUNERALIA*, verb. SEPULTURA.

dies singulari annis, Indulgentia plenaria, ac plura alia conceduntur. — 5. Fratres minores Regularis Observantiæ, ac Reformati Cismontanæ Familiæ Exercitiis spiritualibus per octiduum vacantes lucrantur Indulgentiam plenariam.

farsi osservare da tutti li suoi rispettivi Suffraganei.

(1. La Santità di Nostro Signore, che con paterna sollecitudine riflette di continuo a tutti quei mezzi, che possono contribuire

alla maggior sicurezza della salute dell'Anime, conoscendo col suo santo zelo, quanto sia necessario un precedente divoto raccoglimento di spirito, per degnamente prepararsi, tanto in ordine alli promovendi al ricevimento degli Ordini, quanto rispetto alle Spose di Christo, al vestir l'abito, professar lo stato Religioso: vuole, e comanda, che tutti li promovendi agli Ordini si minori, come sacri, debbano per dieci giorni continui avanti l'Ordinazione ritirarsi a fare gli Esercizj spirituali nell' istessa conformità prescritta alli promovendi in Roma, nella Costituzione 126, della felice memoria d'Alessandro VII, che comincia *Apostolica Sollicitudo*, e che parimente tutte quelle, che vorranno farsi Monache in qualsivoglia Monasterio, anche soggetto a Regolari, siano tenute fare i detti Esercizj spirituali per dieci giorni avanti, che ricevano l'Abito, e siano ammesse al Noviziato. E che li medesimi Esercizj si debbano ripetere per lo spazio di dieci giorni, avanti, che siano ammesse alla Professione, alla quale la Santità Sua comanda, che non debbano essere ricevute, se prima non averanno adempiuta questa santa preparazione. Desidera in oltre Sua Beatitudine, che si procuri con tutte le diligenze possibili, ma con modi soavi, e discreti, che ancora tutte le Monache Professe una volta l'anno almeno per qualche tempo, che si stimerà opportuno, facciano li medesimi Esercizj per la rinovazione dello spirito, tanto necessario a chi con essersi rinchiusa ne' Sagri Chiostrì deve professare lo stato di perfezione. Resterà per tanto servita V. E. di far pronta esecuzione a comando si santo di Sua Beatitudine, mentre per fine le habio umilmente le mani.

Roma, 9 Ottobre 1682.

Di V. E.

Umiliss. e Devotiss. Servit.

C. CARD. FACHINETTI.

B. Pancialici Secret.

Epistola Encyclica ad universos Italia, Insularumque adjacentium Ordinarios jussu Summi Pontificis conscripta, qua pium Exercitiorum spiritualium opus ipsius maxime commentatur, et Clericis, Sacerdotibus, aliisque Ecclesiasticis, illa peragentibus plura ex Apostolica benignitate indulgentur.

(2. Reverendissime Domine uti Frater. Inter gravissimas Pastoralis Officii curas, quibus Sanctissimus Dominus Noster assidue premitur, in eo præcipue studio incumbit, ut quicumque in sortem Domini vocati sunt, præsertim vero Sacerdotes, et animarum Rectores, ut sacrarum Litterarum, Divinarumque rerum scientia, tum etiam vitæ, morumque honestate cæteris antecellant, ac in omnibus, juxta monitum Apostoli, præbeant semetipsos exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate. Cum etenim ipsi sint Sanctiora Ecclesiæ membra, dispensatores Mysteriorum Dei, Christiani

Populi Duces, et Magistri, Mediatores inter Deum, et homines, lucernæ super candelabrum positæ, ut luceant omnibus, qui in domo sunt; Nihil est, quod alios magis ad pietatem, divinumque cultum accendat, quam illorum vita et exemplum. Omnes siquidem in ipsos, tamquam in speculum, oculos conjiciunt, ut inde sumere possint, quod imitentur. Porro cum diuturna experientia compertum sit, ad retinendam conservandamque Sacerdotalis Ordinis dignitatem, et sanctimoniam maxime conducere, ut Ecclesiastici viri spiritualibus Exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordidum de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, Ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte sancteque vivendi norma vel instituitur, vel confirmatur. Proinde Sanctitas sua pro eximio, quo flagrat, omnium salutis zelo, vehementer exoptans, ut pium hoc et saluberrimum Exercitiorum spiritualium opus ubique locorum magnopere frequentetur, ac vigeat, universos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque cum Italiæ, tum etiam Insularum adjacentium Ordinarios enixe admonet, ac in Domino hortatur, ut illud in sua quisque Diœcesi, quo majori poterunt conatu et studio promovere satagant; præcipue vero iis districte injungit ac præcipit ut quæ dudum san. mem. Innocentius XI. P. M. per encyclicam Epistolam a Sacra Congregatione Episcoporum, et Regularium Consultationibus præposita ad universos Italia, Insularumque adjacentium Episcopos datam 9 Octobris 1682, quoad hujusmodi spiritualia Exercitia a singulis Clericis decem dierum spatio antequam ad Sacros Ordines assumantur, peragenda mandavit, exacte, ac inviolabiliter observari, et exequi curent, et quos iisdem Exercitiis per antedicti temporis spatium minime operam dedisse cognoverint, a Sacra Ordinatione repellant penitus et arceant. Præterea Sanctitas sua eosdem Ordinarios admonet et hortatur, ut fructu, qui sane uberrimus ex prædictis spiritualibus Exercitiis percipitur, opportune, proposito, ac explicato, universos ex Clero sibi subjecto, sed præcipue animarum Rectores, Confessarios, Canonicos, aliosque Beneficiatos Chori servitio adstrictos diligenter excitent ad eadem Exercitia saltem semel in anno peragenda in domibus Religiosorum Societatis Jesu, seu Presbyterorum Congregationis Missionis, si adsint, sin minus in alia pia, seu Regulari Domo ab ipsis Ordinariis ad id designanda et approbanda. Ut autem alacrius ad eundem spirituales successum singuli conveniant, Sanctitas sua omnibus præfatis animarum Rectoribus, Confessariis, Canonicis, Beneficiatis, aliisque Sacerdotibus, et Clericis, qui per decem dies singulari annis eadem Exercitia peregerint in domibus præfatis, ibique diu, nocteque permanserint, ac interea temporis vere penitentibus, et confessi Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, quoties id egerint, plenariam omnium suorum pecca-

torum indulgentiam, et remissionem misericorditer in Domino elargitur. Parochos insuper per idem tempus semel tantum in anno Exercitiis hujusmodi vacantes a residentia benigne absolvit; Quod ipsum servari præcipit quoad Canonicos, Beneficiatos, aliosque personali residentia obstrictos, et Chori servitio mancipatos, quos nihilominus lucrari decernit integros fructus, et quotidianas suorum respective Canonicatum, et Beneficiorum distributiones, quascumque, perinde ac si Choro, divinisque Officiis personaliter interessent, dummodo tamen eadem exercitia peragant, obtenta prius ab Ordinario licentia, a quo nullatenus concedenda erit Adventus, et Quadragesimæ tempore, ac in solemnioribus Festivitatibus, nec unquam omnibus simul Canonicis, aliisque Chori inservientibus, sed eo adhibito modo, ne Chori servitium nequaquam intermittatur, et quoad Parochos, idoneis prius Oeconomis ab ipsomet Ordinario approbandis, qui animarum curam laudabiliter administrant, Mandat insuper Sanctitas Sua, ut hæc litteræ publicentur in ista Diocesi, et in Cancellariæ registris pro perenni eorum, quæ in illis continentur, observantia adscribantur, et ad hunc ipsum finem quolibet triennio earum publicatio in posterum renovetur.

Quæ omnia ita diligenter ab Ampl. tuæ vigili providentia, ac pastorali sollicitudine præstanda fore confidit Sanctissimus Pater, ut a Sanctitate sua laudem, a cœlesti vero honorum operum Retributore condigna præmia valeat promereri; Et Ampl. tuæ copiosa divinorum Crismatum incrementa ex animo precor. Ampl. tuæ.

Dat. Romæ die 4 Februarii 1710.

Ut Frater

BANDINUS, card. panciaticus præfectus.

V. Petra Secret.

Concessio Indulgentiæ Plenariæ Fratribus Regularis Observantiæ S. Francisci, ac Reformationis Cismontanæ Familiæ Exercitiis spiritalibus per octiduum vacantibus.

ALEXANDER PAPA VII, ETC.

(3. Cum, sicut nobis nuper exponi fecit

SUMMARIUM.

1. Exhereditio quid sit. — 2. Exhereditio descendendum ut rite fiat, et suum sortiatur effectum, debet fieri nominatim. — 3. Si tamen unicus est filius, vel filia, non est necesse eum nomine suo nominare. — 4. Exhereditio, ut valeat, debet fieri circa totam hereditatem. — 5. Insuper exhereditio, ut valeat, debet fieri ex legitima causa, in testamento specificè expressa. — 6. Et si causa exheredationis in testamento expressa fuerit minus legitima, testamentum est nullum. — 7. Demum ut exhereditio valeat, requiritur ut causa exheredationis testamento inserta ab herede scripto legitime probetur. — 8. Ad hoc autem ut exhereditio locum habeat in filio, licet plures sint causæ, una tantum probata sufficit. — 9. Omnes dictæ conditiones, quæ requiruntur pro valida exheredatione descendendum, requiruntur etiam pro valida exheredatione ascendendum. — 10.

dilectus Filius Michael Angelus a Sambuca Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Minister Generalis in Capitulo Generali ejusdem Ordinis novissime Toleti celebrato, inter alia decretum fuerit, ut secessus, et spiritualia mortificationis, et Orationis mentalis Exercitia in omnibus Provinciis Cismontanæ Familiæ Ordinis prædicti reassumantur, et illis Fratres earumdem Provinciarum aliquoties singulis annis vacent.

§ 1. Nos qui probe novimus quantopere conducant Exercitia hujusmodi dirigendis in viam Domini, et confirmandis in illa Christi fidelium mentibus, devotionem Fratrum memorati Ordinis, qui de suorum Superiorum licentia operi adeo pio et salutari vacaverint, cœlestium Ecclesiæ thesaurorum elargitionem magis excitare volentes, de Omnipotentis Dei misericordia, et Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus et singulis prædicti Ordinis Fratribus tam Clericis, quam Laicis, seu Conversis, qui in Dombus Regularibus Provinciarum prædictarum de suorum Superiorum licentia Exercitia prædicta per octidui spatium quocumque peregerint, et interea temporis vero penitentes et confessi Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, quoties id egerint, plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam, et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus in perpetuum valituris.

§ 2. Volumus autem, quod si pro impetratione, præsentatione, admissione, seu publicatione præsentium aliquid vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, eadem præsentibus nullæ sint eo ipso. Quodque eorumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici, vel Secretarii dieti Ordinis subscriptis, et sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, vel Ministri Generalis prædicti Ordinis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die 11 Junii 1659. Pontificatus nostri anno quinto.

EXHEREDATIO.

Causæ legitimæ exheredandi descendentes sunt quatuordecim. — 11. Prima, si descendens parenti manus violentes injecerit. — 12. Secunda, si gravem ei injuriam inferat. — 13. Tertia, si eum criminaliter accusaverit, non item si civiliter. — 14. Quarta, si cum maleficis hominibus, ut maleficus versatur. — 15. Quinta, si vitæ parentis insidiatur. — 16. Sexta, si cum noverca sua, aut cum concubina Patris rem carnaliter habet. — 17. Septima, si defert contra Patrem cum gravi ejusdem præjudicio. — 18. Octava, si pro patre incluso recusat filius fidei jubere. — 19. Nona, si patrem testari impedit. — 20. Decima, si Arenariis et Mimis se associat. — 21. Undecima, si filia recusatis honestis nuptiis luxuriosam vitam ducit. — 22. Duodecima, si proles parenti in amentiam lapsa, competens non præstari obsequium. — 23. Tertiadecima, si proles parentem ab hostibus captum non redimit. — 24. Quartadecima, si proles non est Catholica. — 25.

Præter enumeratas causas, nullæ aliæ sunt, ob quas possint liberi exheredari. — 26. Si proles contra voluntatem parentum Matrimonium contrahat cum honesta persona, non potest per hoc exheredari. — 27. Immo neque potest exheredari proles, etiamsi contra voluntatem parentum Matrimonium contrahat cum persona inhonesta, et indigna. — 28. Alii tamen quoad hoc sentiunt contrarium. — 29. Secundum aliquorum Regnorum Edicta, et statuta, si filia ante 25 annos, et filius ante 30, absque consensu parentum nubit, non tantum inæquali, sed etiam turpi personæ, possunt a parentibus omnino exheredari. — 30. Causæ legitimæ, ob quas licet liberis exheredare parentes vel alios ascendentes sunt octo. — 31. Prima, si parentes ad interitum vitæ liberos suos tradiderunt. — 32. Secunda, si venenis, aut maleficiis, aut alio modo parentes filiorum vitæ insidiati fuerint. — 33. Tertia, si pater nurui suæ, aut concubinae filii sui sese carnaliter ianmiscuerit. — 34. Quarta, si parentes prohibuerint filios suos testamentum condere de rebus sibi testari permissis. — 35. Quinta, si pater uxori suæ, vel hæc illi venenum præbeat, aut vitæ insidiatur. —

(1. Exhereditio est exclusio heredis, alias necessario instituendi, ab hereditate, ob legitimam causam facta. Est in re communis. (2. Exhereditio descendendum, ut rite fiat, et suum sortiatur effectum, debet fieri nominatim; *princ. Inst. de Exher.* l. ibi: « Parens curare debet, ut filium instituat heredem, vel exheredem eum nominatim faciat, alioquin, si eum silentio præterierit, inutiliter testabitur, » et § 5. eodem, ibi: « Omnes, sive sui, sive emancipati sint, vel heredes instituuntur, vel nominatim exheredentur. » Rota par. tom. 1. decis. 321. num. 8. (3. Si tamen unicus est filius, vel filia, non est necesse eum nomine suo vocare, sed sufficit, si Testator dicat: « Filius meus exheres esto » § 1. *Instit. eod.* (4. Exhereditio, ut valeat, debet fieri ab omnibus bonis paternis, et circa totam hereditatem; *arg. leg. Cum quidam 10. ff. de Leg. et posthum.* et sic communis. (5. Insuper exhereditio, ut valeat, debet fieri ex legitima causa in testamento specificè expressa. *Novell. 115. cap. 3. ibi: « Et ipsas nominatim ingratis causas partes ne suo inseruerint testamento expressa fuerit minus legitima, testamentum est nullum; Rota p. 1. decis. 568. n. 2. tunc enim non dicitur exhereditio, sed præteritio; Rota ibid. (7. Demum, ut exhereditio valeat, requiritur, ut causa exheredationis Testamento inserta ab herede scripto legitime probetur; *arg. cit. Novell. 115. cap. 4. princ. ibi: « Nisi probabuntur ingrati, » etc.* Et per hoc correctæ sunt Jura antiqua, vi quorum Exhereditio incumberebat probare suam innocentiam, et non heredi scripto causam exheredationis. (8. Ad hoc autem ut exhereditio locum habeat in filio, licet plures sint causæ, una tantum probata sufficit; Rota p. 4. tom. 3. dec. 582. n. 15. (9. Omnes dictæ conditiones, quæ requiruntur pro valida exheredatione descendendum, requiruntur etiam pro valida exheredatione ascendendum. *Novell. 22. cap. 47. et Novella 115. cap. 4.* (10. Causæ legitimæ exheredandi descendentes sunt quatuordecim. *Novella 115.**

36. Sexta, si liberis, vel uno ex his in furore constituto, parentes eos curare neglexerint. — 57. Septima, si liberi in captivitate detenti negligantur a parentibus. — 58. Octava si parentes non sint Catholici, et filii Catholici. — 59. Omnes supra recensitæ causæ exheredandi cessant, si ante conditum testamentum parentes cum liberis, et liberi cum parentibus reconcilientur. — 40. Item cessant causæ exheredandi, si proles, vel parentes post datam exheredationis causam, Monasterium ingrediuntur, quamvis reconciliatio subsequuta non sit. — 41. Causæ ob quas exheredari potest frater in casu, quo turpis persona instituta est hæres, sunt tres. — 42. Prima, si vitæ fratris insidias mortis tentaverit. — 43. Secunda, si fratrem accusaverit in causis graviter criminalibus. — 44. Tertia, si bonis frateris tentaverit inferre jacturam. — 45. Fit etiam Exhereditio bona mente. — 46. De qua mentio habetur in veteri Jure. — 47. Exempla afferuntur. — 48. 49. Differentia hanc inter exheredationem et eam quæ sit in poenam. — 50. 51. An in dubio exhereditio bona mente facta censi debeat.

cap. 3. (11. Prima, si descendens parenti manus violentas injecerit; *cit. Novella 115. cap. 3. ibi: « Si quis parentibus manus intulerit. »* (12. Secunda, si gravem ei injuriam inferat, *cit. Novella 115. cap. 3. ibi: « Si gravem, et inhonestam injuriam eis intulerit. »* (13. Tertia, si criminaliter eum accusat, non item si civiliter, *cit. Novell. 115. cap. 3. ibi: « Si eos in criminalibus causis accusaverit, quæ non sunt adversus Principem, vel Rempubicam. »* Dictum fuit *non item civiliter*, quia filius civiliter agens contra Patrem, eumque accusans, exheredari non potest, *arg. cit. Novell. 115. cap. 3. et ratio est clara, quia « qui jus suum persequitur, nemini facit injuriam, » lib. 144. ff. de Regul. Juris.* (14. Quarta si cum maleficis versatur; *cit. Novell. 115. cap. 3. ibi: « Si cum maleficis hominibus ut maleficus conversatur. »* (15. Quinta, si vitæ parentis insidiatur; *cit. Novella 115. cap. 3. ibi: « Si vitæ parentum suorum per venenum, aut alio modo insidiari tentaverit. »* (16. Sexta, si Novercam suam carnaliter cognoverit; *cit. Novell. 115. cap. 3. ibi: « Si Novercæ suæ aut concubinae patris filius sese immiscuerit. »* (17. Septima, si filius extiterit delator contra patrem cum gravi ejusdem præjudicio, *cit. Novell. 115. cap. 3. ibi: « Si delator contra parentes filius extiterit, et per suam delationem gravia eos dispendia fecerit sustinere. »* (18. Octava, si pro patre incluso filius recusat fidei jubere; *cit. Novell. 115. cap. 3. ibi: « Si quemlibet ex dictis parentibus inclusum esse contigerit, et liberi, qui possunt ab intestato ad ejus successione venire, petiti ab eo ut unus ex his in sua eum fideiussione noluerit, vel pro debito, in quantum ex se, qui petitur, probatur esse idoneus; Hoc tamen, quod de fideiussione censuimus, ad masculos tantummodo liberos volumus pertinere. »* (19. Nona, si patrem testari impedit; *cit. Novell. 115. c. 3. ibi: « Si quis ex liberis prohibet, vel impedit, ne parens faciat testamentum. »* (20. Decima, si Arenariis et Mimis se associat; *cit. Novell. cap. 3. ibi: « Si præter voluntatem parentum inter Arenarios, vel Mimos,*